

ISSN 2224-526X

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫНЫҢ

Х А Б А Р Л А Р Ы

ИЗВЕСТИЯ

НАЦИОНАЛЬНОЙ АКАДЕМИИ НАУК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

NEWS

OF THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

АГРАРЛЫҚ ҒЫЛЫМДАР СЕРИЯСЫ

СЕРИЯ АГРАРНЫХ НАУК

SERIES OF AGRICULTURAL SCIENCES

3 (39)

МАМЫР – МАУСЫМ 2017 ж.

МАЙ – ИЮНЬ 2017 г.

MAY – JUNE 2017

2011 ЖЫЛДЫҢ ҚАҢТАР АЙЫНАН ШЫҒА БАСТАҒАН

ИЗДАЕТСЯ С ЯНВАРЯ 2011 ГОДА

PUBLISHED SINCE JANUARY 2011

ЖЫЛЫНА 6 РЕТ ШЫҒАДЫ

ВЫХОДИТ 6 РАЗ В ГОД

PUBLISHED 6 TIMES A YEAR

АЛМАТЫ, ҚР ҰҒА
АЛМАТЫ, НАН РК
ALMATY, NAS RK

Б а с р е д а к т о р

Есполов Т.И.,

э.ғ.д, профессор,

ҚР ҰҒА академигі және вице-президенті

Р е д а к ц и я а л қ а с ы:

Байзақов С.Б., э.ғ.д, проф., ҚР ҰҒА академигі (бас редактордың орынбасары); **Тиреуов К.М.**, э.ғ.д, проф., ҚР ҰҒА корр-мүшесі (бас редактордың орынбасары); **Елешев Р.Е.**, т.ғ.д, проф., ҚР ҰҒА академигі; **Рау А.Г.**, т.ғ.д, проф., ҚР ҰҒА академигі; **Иванов Н.П.**, в.ғ.д, проф., ҚР ҰҒА академигі; **Кешуов С.А.**, т.ғ.д, проф., ҚР ҰҒА корр-мүшесі; **Мелдебеков А.**, а.ш.ғ.д., проф., ҚР ҰҒА академигі; **Чоманов У.Ч.**, т.ғ.д, проф., ҚР ҰҒА академигі; **Елюбаев С.З.**, а.ш.ғ.д., проф., ҚР ҰҒА корр-мүшесі; **Садықұлов Т.**, а.ш.ғ.д., проф., ҚР ҰҒА корр-мүшесі; **Сансызбай А.Р.**, а.ш.ғ.д., проф., ҚР ҰҒА корр-мүшесі; **Умбетаев И.**, а.ш.ғ.д., проф., ҚР ҰҒА корр-мүшесі; **Оспанов С.Р.**, а.ш.ғ.д., проф., ҚР ҰҒА құрметті мүшесі; **Олейченко С.И.**, а.ш.ғ.д., проф.; **Кененбаев С.Б.**, а.ш.ғ.д., проф., ҚР АШҒА академигі; **Омбаев А.М.**, а.ш.ғ.д., проф.; **Молдашев А.Б.**, э.ғ.д, проф., ҚР ҰҒА құрметті мүшесі; **Сагитов А.О.**, б.ғ.д., ҚР ҰҒА академигі; **Сапаров А.С.**, а.ш.ғ.д., проф., ҚР АШҒА академигі; **Балгабаев Н.Н.**, а.ш.ғ.д., проф.; **Умирзаков С.И.**, т.ғ.д, проф.; **Султанов А.А.**, в.ғ.д., проф., ҚР АШҒА академигі; **Жамбакин К.Ж.**, б.ғ.д., проф., ҚР ҰҒА корр-мүшесі; **Алимқұлов Ж.С.**, т.ғ.д., проф., ҚР АШҒА академигі; **Саданов А.К.**, б.ғ.д., проф.; **Сарсембаева Н.Б.**, в.ғ.д., проф.

Р е д а к ц и я к е ñ е с і:

Fasler-Kan Elizaveta, Dr., University of asel Switzeland; **Koolmees Petrus Adrianus**, Prof. Dr., Utrecht University, The Netherlands; **Babadoost-Kondri Mohammad**, Prof., University of Illinois, USA; **Yus Aniza Binti Yusof**, Dr., University Putra, Malaysia; **Hesseln Hayley Fawn**, As. Prof., University of Saskatchewan, Canada; **Alex Morgounov**, Pr., International Maize and Wheat Improvement Center Turkey; **Андреш С.**, Молдова Республикасы ҰҒА академигі; **Гаврилюк Н.Н.**, Украина ҰҒА академигі; **Герасимович Л.С.**, Беларусь Республикасының ҰҒА академигі; **Мамедов Г.**, Азербайджан Республикасының ҰҒА академигі; **Шейко И.П.**, Беларусь Республикасының ҰҒА академигі; **Жалнин Э.В.**, т.ғ.д., проф., Ресей; **Боинчан Б.**, а.ш.ғ., проф., Молдова Республикасы.

Главный редактор

Есполов Т.И.,

доктор эконом. наук, проф.,
вице-президент и академик НАН РК

Редакционная коллегия:

Байзаков С.Б., доктор эконом. наук, проф., академик НАН РК (заместитель главного редактора); **Тиреуов К.М.**, доктор эконом. наук, проф., член-корр. НАН РК (заместитель главного редактора); **Елешев Р.Е.**, доктор техн. наук, проф., академик НАН РК; **Рау А.Г.**, доктор техн. наук, проф., академик НАН РК; **Иванов Н.П.**, доктор ветеринар. наук, проф., академик НАН РК; **Кешуов С.А.**, доктор техн. наук, проф., член-корр. НАН РК; **Мелдебеков А.**, доктор сельхоз. наук, проф., академик НАН РК; **Чоманов У.Ч.**, доктор техн. наук, проф., академик НАН РК; **Елюбаев С.З.**, доктор сельхоз. наук, проф., член-корр. НАН РК; **Садыкулов Т.**, доктор сельхоз. наук, проф., член-корр. НАН РК; **Сансызбай А.Р.**, доктор сельхоз. наук, проф., член-корр. НАН РК; **Умбетаев И.**, доктор сельхоз. наук, проф., член-корр. НАН РК; **Оспанов С.Р.**, доктор сельхоз. наук, проф., Почетный член НАН РК; **Олейченко С.И.**, доктор сельхоз. наук, проф.; **Кененбаев С.Б.**, доктор сельхоз. наук, проф., академик АСХН РК; **Омбаев А.М.**, доктор сельхоз. наук, проф.; **Молдашев А.Б.**, доктор эконом. наук, проф., Почетный член НАН РК; **Сагитов А.О.**, доктор биол. наук, академик НАН РК; **Сапаров А.С.**, доктор сельхоз. наук, проф., академик АСХН РК; **Балгабаев Н.Н.**, доктор сельхоз. наук, проф.; **Умирзаков С.И.**, доктор техн. наук, проф.; **Султанов А.А.**, доктор ветеринар. наук, проф., академик АСХН РК; **Жамбакин К.Ж.**, доктор биол. наук, проф., член-корр. НАН РК; **Алимкулов Ж.С.**, доктор техн. наук, проф., академик АСХН РК; **Саданов А.К.**, доктор биол. наук, проф.; **Сарсембаева Н.Б.**, доктор ветеринар. наук, проф.

Редакционный совет:

Fasler-Kan Elizaveta, Dr., University of asel Switzeland; **Koolmees Petrus Adrianus**, Prof. Dr., Utrecht University, The Netherlands; **Babadoost-Kondri Mohammad**, Prof., University of Illinois, USA; **Yus Aniza Binti Yusof**, Dr., University Putra, Malaysia; **Hesseln Hayley Fawn**, As.Prof., University of Saskatchewan, Canada; **Alex Morgounov**, Pr., International Maize and Wheat Improvement Center Turkey; **Андреш С.**, академик НАН Республики Молдова; **Гаврилюк Н.Н.**, академик НАН Украины; **Герасимович Л.С.**, академик НАН Республики Беларусь; **Мамедов Г.**, академик НАН Республики Азербайджан; **Шейко И.П.**, академик НАН Республики Беларусь; **Жалнин Э.В.**, доктор техн. наук, проф., Россия; **Боинчан Б.**, доктор сельхоз. наук, проф., Республика Молдова.

Известия Национальной академии наук Республики Казахстан. Серия аграрных наук.

ISSN 2224-526X

Собственник: РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы)

Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации и архивов Министерства культуры и информации Республики Казахстан № **10895-Ж**, выданное 30.04.2010 г.

Периодичность 6 раз в год

Тираж: 300 экземпляров

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, ком. 219-220, тел. 272-13-19, 272-13-18

<http://nauka-nanrk.kz/agricultural.kz>

© Национальная академия наук Республики Казахстан, 2017

Адрес типографии: ИП «Аруна», г. Алматы, ул. Муратбаева, 75

Chief Editor

Espolov T.I.,

Dr. economy. Sciences, prof.,
Vice President and member of the NAS RK

Editorial Board:

Baizakov S.B., Dr. of economy sciences, prof., academician of NAS RK (deputy editor); **Tireuov K.M.**, Doctor of Economy Sciences., prof., corresponding member of NAS RK (deputy editor); **Eleshev R.E.**, Dr. Of agricultural sciences, prof., academician of the National Academy of Sciences of Kazakhstan; **Rau A.G.**, Dr. sciences, prof., academician of the National Academy of Sciences of Kazakhstan; **Ivanov N.P.**, Dr. of veterinary sciences, prof., academician of the National Academy of Sciences of Kazakhstan; **Kesha S.A.**, Dr. sciences, prof., corresponding member. NAS RK; **Meldebekov A.**, doctor of agricultural sciences, prof., academician of the National Academy of Sciences of Kazakhstan; **Chomanov U.Ch.**, Dr. sciences, prof., academician of the National Academy of Sciences of Kazakhstan; **Yelyubayev S.Z.**, Dr. of agricultural sciences, prof., corresponding member. NAS RK; **Sadykulov T.**, Dr. Farm. Sciences, prof., corresponding member. NAS RK; **Sansyzbai A.R.**, doctor of agricultural sciences, prof., corresponding member. NAS RK; **Umbetaev I.**, Dr. Farm. Sciences, prof., corresponding member. NAS RK; **Ospanov S.R.**, Dr. agricultural sciences, prof., Honorary Member of the National Academy of Sciences of Kazakhstan; **Oleychenko S.N.**, Dr. Of agricultural sciences, prof.; **Kenenbayev S.B.**, Dr. Agricultural sciences, prof., academician of the Academy of Agricultural Sciences of Kazakhstan; **Ombayev A.M.**, Dr. Agricultural sciences, Prof.; **Moldashev A.B.**, Doctor of Economy sciences, prof., Honorary Member of the National Academy of Sciences of Kazakhstan; **Sagitov A.O.**, Dr. biol. sciences, Academician of the National Academy of Sciences of Kazakhstan; **Saparov A.S.**, Doctor of agricultural sciences, prof., academician of the Academy of Agricultural Sciences of Kazakhstan; **Balgabaev N.N.**, the doctor agricultural sciences, Prof.; **Umirzakov S.I.**, Dr. Sci. Sciences, Prof.; **Sultanov A.A.**, Dr. of veterinary sciences, prof., academician of the Academy of Agricultural Sciences of Kazakhstan; **Zhambakin K.J.**, Dr. of biological Sciences, prof., corresponding member of. NAS RK; **Alimkulov J.C.**, Dr. of biological sciences, prof., academician of the Academy of Agricultural sciences of Kazakhstan; **Sadanov A.K.**, Dr. of biological Sciences, Prof.; **Sarsembayeva N.B.**, Dr. veterinary sciences, prof.

Editorial Board:

Fasler-Kan Elizaveta, Dr., University of Basel Switzerland; **Koolmees Petrus Adrianus**, Prof. Dr., Utrecht University, The Netherlands; **Babadoost-Kondri Mohammad**, Prof., University of Illinois, USA; **Yus Aniza Binti Yusof**, Dr., University Putra, Malaysia; **Hesseln Hayley Fawn**, As. Prof., University of Saskatchewan, Canada; **Alex Morgounov**, candidate of agricultural sciences, International Maize and Wheat Improvement Center Turkey; **Andresh S.**, academician of NAS of Moldova; **Gavriluk N.N.**, academician of NAS of Ukraine; **Gerasimovich L.S.**, academician of NAS of Belorussia; **Mamadov G.**, academician of NAS of Azerbaijan; **Sheiko I.P.**, academician of NAS of Belorussia; **Zhalnin E.V.**, Dr. of technical sciences, professor, Russia, **Boinchan B.**, doctor of agricultural sciences, prof., Moldova.

News of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan. Series of Agrarian Sciences.

ISSN 2224-526X

Owner: RPA "National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan" (Almaty)

The certificate of registration of a periodic printed publication in the Committee of Information and Archives of the Ministry of Culture and Information of the Republic of Kazakhstan N 10895-Ж, issued 30.04.2010

Periodicity: 6 times a year

Circulation: 300 copies

Editorial address: 28, Shevchenko str., of.219-220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19, 272-13-18,
<http://nauka-nanrk.kz/> agricultural.kz

© National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2017

Address of printing house: ST "Aruna", 75, Muratbayev str, Almaty\

NEWS

OF THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

SERIES OF AGRICULTURAL SCIENCES

ISSN 2224-526X

Volume 3, Number 39 (2017), 57 – 61

G. N. Astaubayeva

Narxoz university, Almaty, Kazakhstan.

E-mail: gul_as@mail.ru

**STATE MEASURES OF DEVELOPMENT OF INFORMATIZATION
OF POPULATION IN KAZAKHSTAN**

Abstract. In the article the state measures of development of informatization of population are examined in Kazakhstan. The measures of public policy are also indicated, in particular, in area of forming and development the information space of country, position of Kazakhstan in rating of e-government of United Nations. And also measures are considered on perfection of development of human capital. Indicated measures are reflected in a number of Government Programs and the Strategic plans of development the RK. In addition, information NT developing presently is described.

Keywords: informatization, of informatively-communication technologies, e-government, index of development of e-government, Internet, information systems, single information space.

УДК 004:316.774

Г. Н. Астаубаева

«Нархоз» университеті, Алматы, Қазақстан

**ҚАЗАҚСТАН ТҰРҒЫНДАРЫН АҚПАРАТТАНДЫРУДЫ
ДАМУДЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК ШАРАЛАРЫ**

Аннотация. Мақалада Қазақстан тұрғындарын ақпараттандыруды дамытудың мемлекеттік шаралары қарастырылған. Атап айтқанда, мемлекеттің ақпараттық кеңістігін қалыптастыру және дамыту саласындағы мемлекеттік саясат шаралары, Біріккен Ұлттар Ұйымының электрондық үкімет рейтингіндегі Қазақстанның позициясы көрсетілген. Сондай-ақ, адами капиталды дамытуды жетілдіру бойынша шаралар қарастырылған. Аталған шаралар ҚР бірқатар Мемлекеттік Бағдарламалары мен Стратегиялық даму жоспарларында көрсетілген. Сонымен қатар, қазіргі кезде дамып келе жатқан жаңа ақпараттық технологиялар сипатталған.

Түйін сөздер: ақпараттандыру, ақпараттық-коммуникациялық технологиялары, электрондық үкімет, электрондық үкіметтің даму индексі, Интернет, ақпараттық жүйелер, бірыңғай ақпараттық кеңістік.

Ақпараттандыру – дамудың заманауи кезеңінің сипаттық ерекшелігі болып табылады. Оның барлық қызмет түрлері мен қолданылу салаларына тигізетін әсеріне ешкім күмән туғызбайды.

Қазақстан тұрғындарын ақпараттандыруды дамыту бойынша бағдарламалық шаралар кешені келесі блоктардан тұруы мүмкін:

- еліміздің ақпараттық кеңістігін қалыптастыру және дамыту саласындағы мемлекеттік саяси шаралар;
- ақпараттық инфрақұрылымды дамыту бойынша шаралар;
- мемлекеттік билік органдарына ақпараттық қызмет көрсету саласындағы шаралар;
- бірыңғай ақпараттық кеңістік субъектілерінің ақпараттық қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша шаралар;
- ақпараттандыру бағдарламасын басқару механизмін жетілдіру шаралары;

- ақпараттық қолжетімділікті жоғарылату шаралары;
- ақпараттандыру бағдарламасын кадрмен қамтамасыз етуді жетілдіру бойынша шаралар [1].

Қазақстанда бірыңғай ақпараттық кеңістікті қалыптастыру міндеттерін шешу бойынша қабылданатын негізгі шараларды қарастырайық.

Ақпараттандыру – ақпарат пен білімнің маңыздылығын жоғарылату үрдісі, қоғам өмірінің барлық салаларында ақпараттық технологиялардың кең таралуы. 2015 жылдың 24 қарашасындағы № 418-V «Ақпараттандыру туралы» заңында: «ақпараттандыру – электрондық ақпараттық ресурстарды, ақпараттық технологияларды қолдану негізіндегі ақпараттық жүйелерді қалыптастыруға және дамытуға бағытталған ұйымдастырушылық, әлеуметтік-экономикалық және ғылыми-техникалық үрдіс» делінген. Бұған қоса, атап өтетін жайт, Қазақстан тұрғындары электрондық ақпараттық ресурстар қолжетімділігіне аталған Заңның 7-бабында және мемлекеттік органдардың электрондық қызмет көрсетілуіне 29-бапта көрсетілген құқықтар бойынша қол жеткізе алады [2].

Бұған қоса, ақпараттық қоғамға ауысу үрдісін қамтамасыз етудегі жетекші рөлді мемлекет алып жүреді. Осылайша, мемлекет қоғам мен тұлғаның даму мүддесінде болып жатқан өзгерістердің катализаторы ретінде қызмет етеді, қоғамдық ақпаратқа қолжетімділікті қамтамасыз етеді. Осы мақсатта ол билік пен азаматтар арасындағы диалогты кеңейтуге арналған ақпараттық және коммуникациялық технологиялардың мақсатты қолданылуын жүзеге асырады.

Қазақстандағы ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың (АКТ) даму саласындағы мемлекеттік саясатты жүргізудегі бастапқы құжат 1997 жылы ҚР Президентінің Жарлығымен қабылданған Бірыңғай ақпараттық кеңістікті қалыптастыру Концепциясы болып табылады [3].

Концепцияның негізгі ережелерін жүзеге асыру ғаламдық ақпараттық Ғаламтор желісіндегі ұлттық сегмент мемлекет қызметінің түрлі салаларында мемлекеттік саясаттың басым бағыттарын құруға және тұрғындарды мемлекеттік билік пен басқару органдарының саяси, әлеуметтік-экономикалық өмірі жайлы тұрақты түрде ақпараттандырудың жаңа мүмкіншіліктерін ашуға және Казнет ақпараттық ресурс құралдары арқылы ақпарат ұсынуға мүмкіндік береді.

Бұл орайда тұрғындар мүддесі позициясынан келесі шаралар қарастырылған:

- ақпаратты алу үшін азаматтардың конституциялық құқығын жүзеге асыру;
- ақпараттандыру шарты бойынша азаматтардың құқығын қорғау.

Ақпараттандыру саласындағы мемлекеттік реттеудің мақсаты – Қазақстан Республикасының ақпараттық инфрақұрылымын дамыту болып табылады, соның ішінде сәтті жүзеге асырылған «электрондық үкіметті» қалыптастыру, бұған жоғары халықаралық рейтингтермен қатар, еліміздің әлеуметтік және экономикалық дамуының ақпараттық қамтамасыз етілуі дәлел бола алады. Алайда ақпараттық қоғамды қалыптастырудың міндеті тек «электрондық үкімет» пен телекоммуникация салаларының дамытудан әлдеқайда ауқымдырақ.

Ақпараттық дамудың ұлттық стратегиясын қалыптастырудағы, ақпараттық және инновациялық дамуға қойылған мақсаттарға жетуге арналған қоғамның барлық қабаттарының консолидациясындағы, бизнесті үйлестірудегі, барлық қоғамдық институттар мен азаматтардың ұлттық стратегияны жүзеге асырудағы жетекші рөл мемлекетке беріледі.

Соңғы жылдары Қазақстанның АКТ секторында айтарлықтай жетістіктер байқалады.

2016 жылғы 28 шілдеде жарияланған Біріккен Ұлттар Ұйымының «E-Government Survey-2016» электрондық үкіметінің рейтингінде Қазақстан 33 орынға ие болған, 2014 жылмен салыстырғанда рейтинг бес позицияға төмендеген, дегенмен 2012 жылмен (38 орын) салыстырғанда 2014 жылғы рейтинг бойынша 28 орынды иемденген. Ал электрондық үкіметінің даму деңгейі бойынша әлемдік көшбасшы Ұлыбритания болып табылады. Тізім бойынша екінші және үшінші орындарды Австралия мен Корея мемлекеттері иемденген. Ал ТМД елдері арасында Ресей, Украина және Қырғызстан төменгі 35, 62 және 97 орындарда тұр.

Электрондық үкіметтің даму индексі (ЭҮДИ) – бұл, электрондық үкіметтің үш маңызды құрамдас бөлігіне негізделген көрсеткіш, атап айтқанда: онлайн-қызметтерді ұсыну деңгейі, телекоммуникациялық инфрақұрылымның даму деңгейі, сондай-ақ адами капитал.

Рейтинг бойынша электрондық үкіметтің даму деңгейінің максималды индексі ала алатын мемлекет 1 құрайды. Рейтинг көшбасшысының бұл көрсеткіші - 0.9193, ал Қазақстанның көрсеткіші - 0.7250. Қазақстанның электрондық үкіметінің даму индексі БҰҰ жоғары ретінде бағалаған (кесте) [4].

Кейбір мемлекеттердің электрондық үкіметінің даму индексі

Позиция	Позициялардың өзгерісі 2016/2014	Мемлекет	EGDI Даму деңгейі	E-Government Development Index (EGDI)	Онлайн-сервисстер	АКТ- инфрақұрылымы	Адамзаттық капитал
1	+7	Ұлыбритания	Өте жоғары	0,9193	1,0000	0,8177	0,9402
2	0	Австралия	Өте жоғары	0,9143	0,9783	0,7646	1,0000
3	-2	Корея Республикасы	Өте жоғары	0,8915	0,9420	0,8530	0,8795
4	-1	Сингапур	Өте жоғары	0,8828	0,9710	0,8414	0,8360
...
33	-5	Қазақстан	Жоғары	0,7250	0,7681	0,5668	0,8401
34	-8	Уругвай	Жоғары	0,7237	0,7754	0,6137	0,7820
35	-8	Ресей	Жоғары	0,7215	0,7319	0,6091	0,8234
..

Ескертпе: дереккөзі [4].

Ақпараттық кеңістікті қалыптастыру принциптерін әзірлеу пікірі бойынша 2013 жылдың 8 қаңтарындағы № 464 «Ақпараттық Қазақстан – 2020» Мемлекеттік Бағдарламасы маңызды құжаттардың бірі болып табылады. Бұл бағдарламаның мақсаты ақпараттық қоғамға ауысуға арналған жағдайларды жасау.

Бағдарламада келесі бағыттар көрсетілген:

- Қазақстан 2020 жылы Doing Business Бүкіләлемдік банк рейтингісінде алғашқы 35 елдің қатарына енуі тиіс;

- «электрондық үкімет» индексі (БҰҰ әдістемесі бойынша) 2020 жылы алғашқы 25 елдің қатарына енуі тиіс;

- Қазақстан Республикасының үй қожалықтарындағы ақпараттық-коммуникациялық инфрақұрылым қолжетімділігі - 100 %;

- 2020 жылы Ғаламтор желісін қолданушылар саны - 75 %;

- Қазақстан тұрғындарын эфирлік сандық телерадиохабармен қамту - 95 %;

- Мемлекеттің ВІӨ (валдық ішкі өніміндегі) ақпараттық-коммуникациялық технологиялар (әрі қарай – АКТ) секторының үлесі - 4 %;

- бірыңғай денсаулықты сақтау желісіне қосылған денсаулықты сақтау ұйымдарының үлесі - 100 %;

- бірыңғай ұлттық ғылыми-білім беру желісіне қосылған ғылыми-білім беру мекемелерінің үлесі - 100 %;

- компьютерлік сауаттылық деңгейі - 80 %;

- Қазақстанда тіркелген электрондық бұқаралық-ақпараттық құралдарының жалпы санының үлесі (әрі қарай – БАҚ) - 100 %;

- электрондық төлем жүргізетін, қазақстандық ғаламтор-дүкендерінің жалпы айналымдағы тауарлар мен қызметтерінің айналым үлесі - 40 %;

- электрондық форматта ұсынылатын мемлекеттік қызметтердің үлесі - 50 %;

- көрсетілген электрондық мемлекеттік қызметтердің дәстүрлі түрде көрсетілген қызмет түрімен салыстырғандағы қатысымдық үлес - 80% [5].

Қойылған мақсаттарға тұрғындарды компьютерлік сауаттылыққа үйрету орталықтарының инфрақұрылымын дамыту есебінен, сондай-ақ түрлі деңгейдегі тұрғындардың компьютерлік сауаттылығын жоғарылатуға бағытталған бірқатар шаралар арқылы жету көзделген.

Бұл ойларды сәтті жүзеге асыру үшін келесі негізгі міндеттерді шешу қарастырылған:

- отандық АТ-мамандардың кәсіби деңгейін жоғарылату;

- ғаламтор желісінің қазақстандық сегментін өзекті және танымдық ақпараттармен толтыру;
- тұрғындарды бағасы қолжетімді компьютерлік техникалармен және Ғаламтор желісін пайдалану үшін қымбат емес тарифтік жоспарлармен қамтамасыз ету;
- «электрондық үкімет» қызметтерін максималды қолдануға бағытталған Қазақстан тұрғындарының активизациясы.

Қазақстан Республикасының білім саласындағы мемлекеттік саясатын жүзеге асырудың ұйымдастырушылық негізі, қазақстандық білім модернизациясының жалғасын қамтамасыз ететін, 2011-2020 жылдар аралығында Қазақстан Республикасындағы білімді дамытудың Мемлекеттік бағдарламасы болуы тиіс.

Дарынды жас қазақстандықтарға әлемнің үздік университеттерінде білім алуға мүмкіндік беретін Қазақстан Республикасы Президентінің «Болашақ» халықаралық стипендиясын жүзеге асыру еліміздегі адами капиталды дамытуға айтарлықтай үлес қосты.

Қазіргі уақытта Қазақстан білім беру, адамның және баланың құқығын қорғау саласындағы негізгі халықаралық құжаттардың қатысушысы болып табылады. Бұл Адам құқығының Жалпыға бірдей Декларациясы, Бала құқығы жөніндегі Конвенция, Адамның экономикалық, әлеуметтік және мәдени құқығының Халықаралық Декларациясы, Еуропа аумағындағы жоғары білімге жатқызылатын біліктілікті қабылдау туралы Лиссабон Конвенциясы, Болон декларациясы және басқалары.

Адами ресурстарды дамыту 2020 жылға дейінгі мемлекетті дамытудың Стратегиялық жоспарының басымдылықтарының бірі ретінде қарастырылған.

Білім беру инвестициясы арқылы адами капиталды сапалы дамытудың нақты қолжетімді мақсаттары бар.

Келесі кезеңде (2016-2020 жылдары) басымдылық құрылғыларды сатып алу, білім беру жүйесін (білім берудің материалдық инфрақұрылымын модернизациялау және өзге жоғары шығынды жұмыстар, әдістемелік, кадрлық, ақпараттық қамтамасыз ету) дамыту міндеттерін шешуге бағытталған іс-шаралар инвестициясын, қарастыратын шараларды жүзеге асыруға беріледі, алдыңғы кезеңдерде алынған нәтижелерді енгізу мен таратуға бағытталған іс-шараларды жүзеге асыру қарастырылған.

2020 жылға қарай білім беру жүйесі халықаралық индикаторлармен расталатын жоғары сапалы білім мен адами капиталдың даму деңгейі түрінде нәтижелер беретін болады.

Бағдарламаны жүзеге асыру нәтижесінде келесі әлеуметтік-экономикалық эффектілер қамтамасыз етілетін болады:

1. Бюджет қаржысының қолданылу тиімділігін арттыру.
2. Оқушыларды оқытудың жеке траекториясын қолдану арқылы профильдік мектеп моделін құру.
3. Бүкіл әлемдік ақпараттық білім беру ресурстарына оқушылардың on-line қолжетімділігін қамтамасыз ету.
4. Білім сапасын бағалаудың салалық жүйесін енгізу.
5. Кәсіби білім бағдарламаларының сағатын, сондай-ақ ұлттық және халықаралық аккредитациясынан өткен жоғары оқу орындарын ұлғайту.
6. Заманауи ғылыми білімі бар және еліміздің инновациялық дамуына үлес қосуға қабілетті ғылыми-педагогикалық кадрларды дайындау [6].

Жаңа технологиялар өмірімізге нықтап еніп келеді. XXI ғасырда әлем бойынша робототехникада ауқымды жетістіктерге жетуге мүмкіндік беретін микропроцессорлар, сенсорлар мен алгоритмдер саласындағы құрулар белсенді түрде дамуда. Жақын уақытта роботтар цехтардан шығып, қоқыстарды сұрыптау немесе қоршаған ортаның ластану зардаптарын жою сияқты төменгі білікті жұмыстарды орындай бастайды.

3D-принтер біртіндеп қалыпты жағдайға айналады – көлемді принтерлерде аспаздық өнерлер, протездер, ойыншықтар, киім-кешек, аяқ киім, тіпті өнер туындылары шығарылатын болады. Қазіргі уақытта 3D-принтерлермен түрлі салаларда сынақтар жүргізілуде – киім дизайнынан бастап аэроавтикаға дейін. Аддитивті технологияларға арналған ең перспективалық нарық – медициналық аспаптар мен медициналық өнімдерді, атап айтқанда әдетте тапсырыспен жасалатын имплантат пен протездерді өндіру.

Қалалық нысандар мәліметтермен алмасу желісіне қосылады және қоршаған орта жайлы әртүрлі ақпаратты ұсыну мүмкіндігіне ие болады. Ақылды ғимараттар, ақылды тұрақтар мен бағдаршамдар – осы және өзге де заттар сымсыз қолжетімділік технологиясы арқасында «Заттар Интернеті» біріктіріледі, ал олардың көрсеткіштері үлкен мәліметтер массивін өңдеу әдісі көмегімен сарапталатын болады. Болашақта түрлі құрылғылар мен көліктер арасындағы байланыс тек нығая түседі, қашықтықтан үй температурасын реттеу, жарықты қосу, тіпті есік құлпын жабуға мүмкіндік беретін қосымшалар пайда болады. Интеграция деңгейінің жоғарылауы интеллектуалдық көлік жүйелеріне қоғамдық көлік қажеттілігін есептеуге, көлік жағдайы мен жолдағы кептелістерді басқаруға мүмкіндік береді.

Қорытындай келе, Қазақстандағы ақпараттандыру үрдістері өз дамуы бойынша әлемнің көптеген елдерінің ақпараттандыру көрсеткіштерінен біршама қалыс қалғанымен, ТМД елдерімен салыстырғанда көптеген басымдықтарға ие болып табылады, олардың бастысы нормативтік-құқықтық қамтамасыз етуден тұрады.

ӘДЕБИЕТ

- [1] Бралиева Н.Б. Управление развитием информационных процессов в экономике Казахстана и их моделирование: Монография. – Алматы: Экономика, 2002. – 232 с.
- [2] Закон Республики Казахстан от 24 ноября 2015 года № 418-V «Об информатизации».
- [3] Указ Президента Республики Казахстан от 9 декабря 1997 года № 37870 о формировании единого информационного пространства в Республике Казахстан.
- [4] United Nations E-Government Survey 2016/ E-Government In Support Of Sustainable Development. Economic & Social Affairs. <http://workspace.unpan.org/sites/Internet/Documents/UNPAN96407.pdf>
- [5] Государственная Программа «Информационный Казахстан - 2020» от 8 января 2013 года № 464.
- [6] Государственная программа развития образования Республики Казахстан на 2011–2020 годы от 7 декабря 2010 года № 1118.

REFERENCES

- [1] Braliova N.B. Management of the development of information processes in the economy of Kazakhstan and their modeling: Monograph. Almaty: Economics, 2002. 232 p.
- [2] Law of the Republic of Kazakhstan of November 24, 2015, N 418-V "On Informatization".
- [3] Decree of the President of the Republic of Kazakhstan of December 9, 1997 N 37870 on the formation of a common information space in the Republic of Kazakhstan.
- [4] United Nations E-Government Survey 2016 / E-Government In Support Of Sustainable Development. Economic & Social Affairs. [Http://workspace.unpan.org/sites/Internet/Documents/UNPAN96407.pdf](http://workspace.unpan.org/sites/Internet/Documents/UNPAN96407.pdf)
- [5] The State Program "Information Kazakhstan 2020" of January 8, 2013, N 464.
- [6] The State Program for the Development of Education of the Republic of Kazakhstan for 2011-2020 of December 7, 2010 N 1118.

Г. Н. Астаубаева

Университет Нархоз, Алматы, Казахстан

ГОСУДАРСТВЕННЫЕ МЕРЫ РАЗВИТИЯ ИНФОРМАТИЗАЦИИ НАСЕЛЕНИЯ В КАЗАХСТАНЕ

Аннотация. В статье рассматриваются государственные меры развития информатизации населения в Казахстане. Также указаны, в частности, меры государственной политики в области формирования и развития информационного пространства страны, позиция Казахстана в рейтинге электронного правительства Организации Объединенных Наций. А также рассмотрены меры по совершенствованию развития человеческого капитала. Указанные меры отражены в ряде Государственных Программ и Стратегических планах развития РК. Кроме того, описаны новые информационные технологии, развивающиеся в настоящее время.

Ключевые слова: информатизация, информационно-коммуникационные технологии, электронное правительство, индекс развития электронного правительства, Интернет, информационные системы, единое информационное пространство.

**Publication Ethics and Publication Malpractice
in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan**

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the described work has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the Cross Check originality detection service <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

[www:nauka-nanrk.kz](http://www.nauka-nanrk.kz)

<http://agricultural.kz/>

Редактор *М. С. Ахметова, Д. С. Аленов, Т. М. Апендиев*
Верстка на компьютере *Д. Н. Калкабековой*

Подписано в печать 15.05.2017.
Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать – ризограф.
14,75 п.л. Тираж 300. Заказ 3.